

İSVİÇRE ANONİM ORTAKLIKLAR HUKUKU'NDA "İŞBÖLÜMÜ İLKESİ" VE YÖNETİM KURULUNUN MÜNHASİR YETKİLERİ

Veliye YANLI*

I. Giriş

İsviçre Borçlar Kanunu'nun anonim ortaklıkları düzenleyen hükümleri 4 Ekim 1991 tarihinde değiştirilmiştir. Söz konusu değişiklik çok kapsamlı olmuştur. 1 Temmuz 1992'de yürürlüğe giren yeni düzenleme ile çeşitli değişiklikler yanında, eskiden tartışma konusu yapılan iki nokta da büyük ölçüde açıklığa kavuşmuştur:

Bunlardan birincisi, yönetim kurulunun yetki ve görev alanına ilişkindir¹. İsviçre ve Türk Hukukları'nda yönetim, temsil ve gözetim yetkisi kural olarak tek bir organda, yönetim kurulunda toplanmıştır². Bununla beraber, ortaklığın temsili ve idare işlerinin tamamının veya bir kısmının devrine imkan tanınmaktadır (İsv.BK.m.716b f.1,2; TTK.m.319 f.2). Benzer bir hüküm İsviçre'deki eski düzenlemede de mevcuttu (İsv.EBK.m.717 f.2). Ancak gerek Türk Hukuku'nda gerekse İsviçre'deki eski düzenlemede hangi yetkilerin devredilebileceği veya devredilemeyeceği konusunda bir hükme rastlanmamaktadır. Bir yandan, yönetim kurulu yetkilerinin tamamının murahhaslara bırakılabileceğinin düzenlenmiş olması, diğer yandan TTK.m.324'de olduğu gibi bazı yetkilerin Kanun'da açıkça yönetim kuruluna bırakılmış olması, devri mümkün yetkilerin

* Yard. Doç. Dr., İstanbul Teknik Üniversitesi İşletme Fakültesi Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

1 Anonim ortaklıklar hukuku alanında yapılan yeniden düzenlemenin beş amacından biri de, ortaklığın yapısının ve organların işlevlerinin iyileştirilmesidir. Diğer dört amaç ise; ortaklıkta şeffaflığın artırılması, pay sahiplerinin korunmasının iyileştirilmesi, kaynak sağlamanın kolaylaştırılması ve kötüye kullanmaların önüne geçilmesidir; bkz. Ehrat, AJP 1992, s.789 dn.2.

2 İmregün, Anonim Ortaklıklar, s.206; von F. Steiger, İsviçre'de Anonim Şirketler Hukuku, s.255.

neler olabileceği, diğer bir ifade ile hangi yetkilerin mutlaka yönetim kurulu tarafından kullanılması gerektiği konusunda tartışmalara ve çeşitli görüşlerin ortaya atılmasına neden olmuştur³.

İkincisi ise, İsviçre'de yeni düzenlemede de yerini alan, genel kurulun üst organ olduğuna ilişkin hükmün (İsv.BK.m.698 f.1) anlamı ve kapsamıdır.

Türk Hukuku'na bu hüküm alınmamıştır. Bununla beraber, genel kurulun bir üst organ oluşturup oluşturmadığı konusunda öğretide bir birlik bulunmamaktadır⁴.

Biz bu incelememizde İsviçre Hukuku'nda yapılan değişiklik ile ortaya çıkan yeni durumu açıklamaya çalışacağız.

II. Organların Yetki Alanları

İsviçre Borçlar Kanunu her organa bağımsız faaliyette bulunabilecekleri bir alan tanımıştır.

Soyut ve son derece basitleştirilmiş bir şekilde ifade edecek olursak, bir anonim ortaklığın iradesinin oluştuğu (Willensbildung) organ olarak genel kurula⁵, İsviçre Borçlar Kanunu'nun 698.maddesinin 2. fıkrasında sayılan yetkiler devredilmez bir şekilde tanınmıştır. Esas sözleşmenin yapılması ve değiştirilmesi, yıllık raporun, bilançonun ve konzern bilançosunun⁶ tasdiki, diğer organların seçimi ve kâr dağıtımı konusundaki kararlar genel kurulun devri mümkün olmayan yetkilerindedir.

3 Bu konudaki tartışma ve görüşler için ayrıntılı olarak bkz. Arslan, *Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Sınırlandırılması*, s.33 vd. ve Ünal, *Batider c.XI, N.3, s.49,74 vd.*

4 Arslanlı'ya göre genel kurul yönetim kurulunun idare hakkına müdahale edebileceği gibi, kanunen yönetim kuruluna bırakılan belirli görevler hariç idare hakkını bizzat ta kullanabilir, hatta sözleşmede hüküm bulunmasa dahi idare hakları alanında yönetim kuruluna talimat ta verebilir, *Anonim Şirketler II-III*, s.3vd.; Poroy ise yönetim kurulu ve denetçilerin seçimi ve denetiminin genel kurula verilmekle beraber, genel kurulun bunlara emir veren bir organ durumunda olmadığını ileri sürmektedir, *Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, s.261 (N.515); İmregün genel kurulun anonim ortaklığın en yüksek irade ve karar organı olduğunu vurgulayarak, yönetim ve denetim kurullarının alacağı kararlara talimat vermek ve bu organların seçim, azil ve ibralarında yetkili olmak suretiyle yönetim ve denetime dolayısıyla etkili olabileceğini belirtmektedir, a.g.e, s.99 vd., 103; aynı yazar *Hayri Domaniç'e Armağan*, s.127 vd.; Çamoğlu da genel kurulun üstünlüğünü açıkça ifade etmektedir, *Poroy/Tekinalp, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, s.263 (N.521a), 266 (N.524).

5 Forstmoser, Meier-Hayoz/Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht*, s.177 (N.2,3).

6 İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku'ndaki yeni düzenleme ile bir konzern bilançosunun yapılması yükümlülüğü getirilmiştir (İsv.BK.m.663e). Bu yükümlülüğün öngörüldüğü maddede aynı zamanda "konzern" kavramının da tanımı yapılmaktadır. Bu tanıma göre konzern "bir veya birden fazla ortaklığın tek elden bir idare altında toplanmasıdır". Burada hukuken bağımsız olan bir veya birden fazla ortaklığın tek elden yönetilecek şekilde oluşturdukları ekonomik birlikten söz edilmektedir. Bu ortaklıkların oy çokluğu veya diğer bir şekilde tek bir yönetim altında toplayan ortaklıklar bir konzern bilançosu düzenlemek zorundadırlar. Oluşturulan ekonomik birliğe göre ve konzern adı verilen bu birlik içi ilişkileri hiç dikkate almaksızın düzenlenen bilançoya konsolide bilanço denilmektedir; bu konudaki ayrıntılı bilgi için bkz. Handschin, *Der Konzern im geltenden schweizerischen Privatrecht*, s.188 vd.; Tekinalp, *Poroy/Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, s.698 (N.1489c).

Ortaklığın idare ve temsil organı olan yönetim kurulu ise kendisine kanun, esas sözleşme, iç yönetmelik (Reglement) ve genel kurul kararları ile verilen yetkilere sahiptir. Bunun dışında yönetim kurulu kanun veya esas sözleşme ile genel kurulun kararına bırakılmayan tüm konularda da yetkilidir (İsv.BK.m.716 f.1).

Tutulan defterlerin ve düzenlenen yıllık bilançonun kanuna ve esas sözleşmeye uygunluğunu kontrol eden (İsv.BK.m.728 f.1) ve bu konuda genel kurul ile yönetim kuruluna bir rapor sunmakla yetkili ve görevli (İsv.BK.m.729,729a) organ ise denetçilerdir (Revisionsstelle).

III. Genel Kurulun Üst Organ Sıfatı

İsviçre Borçlar Kanunu'nun 698.maddesinin 1.fıkrasında anonim ortaklık genel kurulunun üst organ olduğu açıkça belirtilmiştir. Bu kural yeni düzenlemede de muhafaza edilmiştir.

Genel Kurul ile yönetim kurulu arasındaki ilişkiye ait genelde bilinen üç tane ilke vardır.

Bunlardan birincisi, genel kurulun kural olarak ortaklığa ilişkin tüm kararları alabilmesine imkan veren "üstünlük ilkesidir" (Omnipotenztheorie)⁷. İkincisi "yöneticilik ilkesidir" (Führerprinzip)⁸. Buna göre idare organı esaslı konularda karar alma yetkisine sahip olabilir. Üçüncüsü ise, her organa sadece kendilerinin tek başlarına karar almaya yetkili oldukları belirli görevlerin dağıtıldığı "işbölümü, görev ayrılığı ilkesidir"⁹ (Paritätsprinzip).

İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda genel kurulun üst organ olduğuna ilişkin açık hükme rağmen, yönetim kurulunun yetkilerinin kesin olarak belirlenemez olması, öğretide yönetim kurulu ile genel kurul arasındaki ilişkinin "üstünlük" mü yoksa "işbölümü" mü olduğu konusundaki tartışmaların nedeni olmuştur. Bu düzenlemeye göre yönetim kurulu, kanun veya esas sözleşme ile diğer organlara tanınmayan yetkilere sahipti (İsv.EBK.m.721 f.2). Bu yetkiler de ortaklığın idaresi ve temsiline ilişkin olarak ortaklık amacının gerektirdiği faaliyetleri içermektedir (İsv.EBK.m.718 f.1).

7 1937 tarihli Alman Anonim Ortaklıklar Kanunu'ndan önce yürürlükte olan Alman Ticaret Kanunu'na (HGB) göre genel kurul en kuvvetli ve dolayısıyla diğerlerinin üstünde yer alan bir organdı. Yönetici kurul (Vorstand) ile gözetim kurulu (Aufsichtsrat) genel kurul kararlarına tabi kılınmışlardı. 1937 tarihli Alman Anonim Ortaklıklar Kanunu, organların yetki ve görev alanlarının sınırlarını değiştirerek, organlar arası ilişkiyi yeniden düzenlemiştir. Bu düzenleme ile özellikle yönetici kurulun yetkileri kuvvetlendirilmiştir. 1965 tarihli ve halen yürürlükte olan Kanun'da ise büyük ölçüde eski düzenleme muhafaza edilmekle beraber, genel kurul ile gözetim kurulunun bazı konulardaki yetkileri tekrar genişletilmiştir. Böylece organlar arası görev ve yetki dağılımının eşit ağırlıklı (Gleichgewichtigkeit) olması yönünde bir eğilim ortaya çıkmıştır; Hueck, Gesellschaftsrecht, s.201 vd.

8 Poroy, Tekinalp/Çamoğlu, *Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku*, s.261 (N.517). Bu ilke "Önderlik" veya "Liderlik" ilkesi olarak da ifade edilmektedir; bkz. Arslan, a.g.e., s.12; Ünal, Batider c.XI, N.3, s.49,51 dn.4.

9 Bu kavramlar için bkz. Karayalçın, Batider c.XVII, N.1, s.1,23.

Bürgi'e¹⁰ göre pozitif hukuk karşısında "işbölümü ilkesinin" geçerli olduğunu ileri sürmek mümkün değildir. Bu ilke, yönetim kurulunun genel kurul tarafından tayin ve her zaman azledilebileceğini düzenleyen hükümlerle de çelişki yaratmaktadır. Aynı şekilde genel kurul tarafından düzenlenen ve yine onun tarafından değiştirilen esas sözleşme ile yönetim kurulunun yetkilerinin içerik ve ölçüsünün belirlenmesi de "işbölümü ilkesi" ile bağdaşmaz. Buna karşılık, "sınırlı üstünlük ilkesinin" (eingeschränkte Omnipotenztheorie) hem kanuni düzenlemeye hem de hukuk uygulamasına en uygun düşen görüş olduğunu belirten *Bürgi*, genel kurulun yönetim kurulunu belirli şartlar altında bazı kararların alınmasına ve işlemlerin yapılmasına zorlayabileceğini, hatta bunun istisnaen yönetim kurulunun idare ve temsile ilişkin yetki alanına giren işlerde de mümkün olabileceğini ileri sürmektedir. Ancak bunun için bir takım haklı nedenlerin varlığının da gerekli olduğunu vurgulamaktadır.

Baskın görüşün bugüne kadar İsviçre Hukuku'nda esasen "işbölümü ilkesinin" geçerli olduğu düşüncesinden hareket ettiğini ve geniş anlamda ele alındığında *Bürgi*'nin de aynı sonuca vardığını belirten *Forstmoser*'e¹¹ göre, genel kurulun hiyerarşik olarak üst organ niteliği, kendi yetki alanı içinde kalan temel konularla sınırlı olmak üzere sadece şeklidir¹².

İsviçre Federal Mahkemesi'nin kararlarından da, onun "işbölümü ilkesini" esas aldığı anlaşılmaktadır. Bir kararında Mahkeme genel kurulun, yönetim kurulunun yetki alanına istisnaen müdahale edebileceğinden söz etmektedir¹³.

IV. İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku'ndaki Yeni Düzenleme

1991 yılında İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda yapılan yeni düzenleme de ise "işbölümü ilkesinin" izleri açıkça görülmektedir¹⁴. Bu, kendisini özellikle yönetim kuruluna tanınan yetkilerde göstermektedir.

Yeni düzenleme ile organlar arasındaki kuvvetler ayrılığı (Gewaltenteilung), yönetim kuruluna tanınan belirli yetkilerin sadece devredilemez (unübertragbar) değil, aynı

10 Komm. zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Vorb. N.38 vd.

11 Forstmoser, Meier-Hayoz/Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht*, s.177 (N.12) ve s.179 dn.5; aynı yazar, SZW1994, s.169vd.

12 Patry tarafından, "genel kurulun üst organ olduğu" konusundaki hükmün, genel kurulun ortaklık işleyişinin gerektirdiği bütün işlevleri görme yetkisine sahip bulunduğu şeklinde değil, kanun koyucu tarafından kendisine tanınmış yetkilerin diğer organlarınkine oranla birinci derecede önemli olduğunu gösterdiği şeklinde yorumlanması gerektiği ileri sürülmektedir (Précis de droit suisse des sociétés, c.11, Berne 1976, s.3) Tekil'den naklen, *Anonim Şirketler Hukuku*, s.101 dn.4.

13 BGE 78 II 369,374 vd.; ayrıca bkz.BGE 100 II 384,387 vd.

14 Bkz. Böckli, *Das neue Aktienrecht*, s.346 (N.1256); Ehrat, AJP 1992, s.789, 792; Forstmoser, SZW 1994, s.169 vd.; Müller, AJP 1992, s.784.

zamanda devralınamaz olduğu (unentziehbar)¹⁵ belirtilerek daha da sağlamlaştırılmıştır¹⁶.

İsviçre Borçlar Kanunu'nun 716a maddesinde devredilemez ve devralınamaz olarak belirtilen konulardaki yetkilere genel kurulun müdahale etmesi söz konusu olamayacağı gibi, bu konulardaki yetkilerin yönetim kurulu tarafından da, aynı Kanun'da üst organ olduğu belirtilen genel kurula devri mümkün değildir.

Görülüyor ki, yönetim kuruluna tanınan bu yetkilerin, İsviçre Borçlar Kanunu'nun 716b maddesi anlamında sadece hiyerarşik olarak onun altında yer alan şahıslara veya organlara değil, üstünde bulunan genel kurula da devri yasaklanmıştır.

İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku'ndaki yeni düzenleme ile yönetim kuruluna bu tür yetkilerin tanınmasındaki temel amaç, özellikle halka açık anonim ortaklıklar gibi büyük ortaklıklarda fiiliyatta sıkça görüldüğü gibi, idare işlerini murahhas üye veya müdürlere devrederek, yönetim kurulunu senede sadece bir kaç defa toplanan ve yönetim kurulu üyeliğini bir yan iş olarak yapan kimselerden oluşan bir kurul olmaktan çıkarmak ve ona hareketlilik kazandırmaktır¹⁷.

V. Yönetim Kurulunun Yetkileri

Eski düzenlemede de mevcut olan ve yönetim kurulunun, kanun veya esas sözleşme ile genel kurula verilmeyen tüm konularda yetkili olduğunu belirten hüküm (İsv.EBK.m.721) yeni düzenlemede de yer almıştır (İsv.BK.m.716). Bu hüküm yönetim kurulunun genel ve ikincil niteliğe¹⁸ sahip yetki alanını düzenlemektedir. Yeni olan, yönetim kuruluna genel kurulun dahi kullanamayacağı bir takım yetkilerin tanınmış olmasıdır. Bu yetkilere genel kurul ancak, esas sözleşme değişikliği yoluyla yönetim kurulunun yetki alanını sınırlama şeklinde müdahale edebilir.

İsviçre Borçlar Kanunu'nun 716a maddesinde yönetim kurulunun devredilemez ve devralınamaz görevleri sayılmakla beraber, bu liste (Checklist)¹⁹ sınırlı nitelikte değildir. Kanun'un çeşitli hükümlerinde de bazı işlerin yönetim kurulunun görevi olduğu belirtilmiştir.

15 Yeni düzenlemenin 1983 yılındaki taslağında sadece "devredilemez" olduğu ifade edilen görevlerin 1988 yılında yapılan değişiklikle aynı zamanda "devralınamaz" olduğu da belirtilmiştir. Görevlerin "devredilemez" olması, bunların yönetim kurulu tarafından hiyerarşik olarak onun altında yer alan organlara devredilemeyeceğini ifade etmekte, ama onun üzerinde bulunan genel kurul tarafından esas sözleşme veya bir kararla kendi yetki alanına alınmasına engel oluşturmamaktaydı. Bu görevlerin aynı zamanda "devralınamaz" olduğunun eklenmesiyle genel kurulun sahip olduğu bu imkan da ortadan kaldırılmış oldu; Böckli, ZBJV 129 (1993), s.475,481.

16 Meier-Hayoz/Forstmoser, *Grundriss des schweizerischen Gesellschaftsrechts*, s.312 (N.216).

17 Forstmoser, Meier-Hayoz/Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht*, s.179 (N.16).

18 "Subsidiäre Zuständigkeit", bkz. Böckli, a.g.e, s.415 (N.1519 vd.); Bürgi, *Komm. zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch*, Vorb. N.38.

19 Böckli, SZW 1993, s.261, 264; aynı yazar, a.g.e, s.414 (N.1518a).

Yönetim kurulunun İsv.BK.m.716a da sayılan çekirdek görevleri²⁰ şöyle belirlenmiştir:

1. Ortaklığın üstyönetimi ve gerekli talimatların verilmesi

Teşebbüsün politikasının ve amaçlarının ve de bu amaçların hangi araçlarla gerçekleştirileceğinin belirlenmesi ile belirlenen amaçların izlenmesinde idari faaliyetleri yürüten organların kontrolü, yeni bir kavram olan "üstyönetim" (Oberleitung) görevinin içeriğini oluşturmaktadır. Bu üstyönetim görevi çok geniş kapsamlı olduğu için, kanunda sayılan diğer görevlerin çoğu bu üstyönetim yetkisinin somut örneğinden başka bir şey değildir²¹.

Ortaklık idaresine ilişkin olarak belirlenen bu temel kararların yerine getirilmesinde yönetim kurulu gerekli talimatları verebilir ve bu talimatlar ortaklık idaresi için bağlayıcı niteliktedir.

2. Organizasyon (teşkilat)

Gerek yönetim kurulunun kendisinin²², gerekse yetki verilmesi halinde idari faaliyetlerin devredildiği kişilerin organizasyonu yönetim kuruluna verilmiştir. Bundan kastedilen, hiyerarşik yapının ne şekilde olacağı, kimin veya kimlerin hangi konularda karar alacağı ve faaliyetlerde bulunacağı ve de nasıl bilgi verileceğinin, diğer bir ifade ile yönetim kurulunun periyodik ve gerektiği hallerde nasıl bilgilendirileceğinin belirlenmesidir.

Esas sözleşmede tanınan yetkiye dayanarak, yönetim kurulunun idari faaliyetlerin tamamını veya bir kısmını devretmesi halinde ise, Kanun'da asgari içeriği belirlenmiş olan (İsv.BK.m.716b f.2) bir teşkilat yönetmeliği ile bu organizasyonun yapılması zorunlu görülmüştür.

Organizasyonun sürekli değişen koşullara uygun hale getirilmesi yükümlülüğü de yönetim kurulunun sözü edilen görevinin bir parçasını oluşturmaktadır.

3. Muhasebenin ve finans kontrolünün ve de ortaklık idaresi için gerekli ise, finans planının ne şekilde yapılacağını belirlemek

Yönetim kurulu ortaklığın finansmanından sorumlu en üst organdır²³.

20 "Kernaufgaben", bkz. Böckli, SZW 1993, s.261, 264.

21 Böckli, a.g.e, s.418 (N.1530); Forstmoser, Meier-Hayoz/Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht*, s.340 (N.33).

22 Bu konuda bkz. Ortaklık İdaresinin Organizasyonu, dn. 43.

23 Böckli, a.g.e, s.422 (N.1555 vd.); Forstmoser, Meier-Hayoz/Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht*, s.341 (N.39 vd.).

Yönetim kurulu teşebbüsün durumuna göre usulüne ve amacına uygun bir muhasebe için gerekeni yapmakla görevlidir. Burada kastedilen sadece usulüne uygun bir muhasebenin organizasyonudur (Ausgestaltung). Ayrıntıya ilişkin konular ise başka bir organa devredilebilir²⁴.

Finans planı ile hedeflenen faaliyetlerin yapılması ve taahhütlerin yerine getirilmesi için gerekli mali araçların nasıl sağlanacağı belirlenmektedir.

Finans kontrolünden de kastedilen, ortaklık içi finansal olayların hukuka ve usulüne uygunluğunun sağlanması ve yine finans planlaması ile beraber, ihtiyaç duyulan araçların tahsisi için gereğinin yapılmasıdır.

4. Ortaklığın idare işlerinin ve temsilinin devredileceği kişilerin seçimi ve azli

Bu maddede sadece yönetim kurulu tarafından seçiminin ve azlinin yapılabileceğinden söz edilen kişiler, doğrudan yönetim kurulunun altında bulunan kişilerden en üstte yer alanlardır. Yönetim kurulu bu kişilerin de görevlendirebileceği diğer kişilerin tayin ve azil işini kendi seçtiği ve doğrudan kendi altında bulunan kişilere bırakabilir²⁵. Ancak ortaklığın personelinin belirlenmesine ilişkin faaliyetlerinden doğan sorumluluğu çerçevesinde diğer personelin seçimi ve azlini devrettiği kişilerin, bu konulara ilişkin kararlarında izin veya onama hakkını kendinde tutması da mümkündür.

Buna karşılık ortaklığı temsilen imza yetkisine sahip tüm kişilerin (İsv. BK.m. 721) seçiminin mutlaka yönetim kurulu tarafından yapılması gerekmektedir²⁶.

5. Kendilerine idare işlerinin devredildiği kişilerin faaliyetlerinin kanuna, esas sözleşmeye, iç yönetmeliklere ve de talimatlara uygunluğunun üstgözetimi

Kanun tarafından özellikle kullanılan ve yeni bir kavram olan üstgözetim (Oberaufsicht) ile ifade edilmek istenen; sürekli olmayan, ancak uygun bir ölçüde yapılan bir gözetim ve tüm yönetim kurulunun bu gözetimin sonucundan bilgilendirilmesi işlemidir. Bu gözetim görevi idari faaliyetlerin sadece hukuka uygunluğunu değil, yerindeliğini de kapsamaktadır.

Görüldüğü üzere, Kanun'un devredilemez ve devralınamaz olarak belirlediği gözetim görevi sadece üst bir gözetime ilişkindir. Bunun dışında kalan gözetime ilişkin görevleri yönetim kurulu kendi içinde oluşturacağı bir komisyon veya belirlediği bir üyeye devredebilir²⁷.

6. Faaliyet raporunun hazırlanması, genel kurulun toplantıya çağırılması ve kararlarının yerine getirilmesi

24 Stöckli, AJP 1994, s.581, 582.

25 Böckli, a.g.e, s.424 (N.1566).

26 Bu düzenlemenin, özellikle senede yüzlerce imza yetkisine sahip kişinin seçilip azledildiği büyük ortaklıklarda zorluklar yarattığı belirtilerek, pratikte buna karşı değişik çözümler arandığından söz edilmektedir; Forstmoser, Meier-Hayoz/Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht*, s.331 (N.64 vd.) ve dn.12.

27 Stöckli, AJP 1994, s.581, 582 vd.

Faaliyet raporu (Geschäftsbericht), içinde yıllık rapor ve bilançonun da yer aldığı geniş anlamda bir rapor olarak ele alınmaktadır²⁸.

Yürütme organı olarak, genel kurul kararlarının yerine getirilmesi ile görevli olan yönetim kurulu bu görevini, kendi kontrolü altında ve talimatları doğrultusunda faaliyette bulunan kişiler vasıtasıyla yapabilir.

7. Ortaklığın borca batık durumda olmasından hakimin haberdar edilmesi²⁹

Bu durumda yönetim kurulu, ortaklığa, ortaklık alacaklılarına ve kamuya karşı bir sorumluluk taşımaktadır.

VI. Yönetim Kurulu Yetkilerinin Devri

Yönetim kurulu, üyelerini veya oluşturacağı komisyonları, kararlarının hazırlanması veya yerine getirilmesi ya da işlemlerin kontrolü ile görevlendirebilir (İsv.BK. m.716a f.2). Bu kişi veya komisyonların kendi başlarına karar alma yetkileri bulunmamaktadır. Kararlar yönetim kurulu tarafından alındığı için sorumluluk ta ona aittir.

Yönetim kurulunun böyle bir görevlendirme için ayrıca yetkilendirilmesine gerek olmadığı gibi, yapacağı görevlendirme için bir şekil şartı da öngörülmemiştir. Sürekli faaliyette bulunacak komisyonların³⁰ bir yönetmelikle belirlenmesi mümkün olduğu gibi, ihtiyaç halinde yönetim kurulunun alacağı bir kararla da³¹ bunlar oluşturulabilir.

İsviçre Borçlar Kanunu'nun 716a maddesinde sayılan ve bunlar dışında Kanun'un çeşitli hükümlerinde belirtilen devredilemez görevler dışında kalan idari işlerin tamamının veya bir kısmının yönetim kurulu tarafından devredilebileceğini belirttik. Ancak bunun için kendisine genel kurul tarafından esas sözleşmede öngörülme suretiyle bu konuda yetki verilmesi gerekmektedir. Bu yetkiye dayanarak, devir işleminin gerçekleştirilmesi ise bir teşkilat yönetmeliğinin hazırlanması ile mümkündür^{32,33}.

28 Bkz. Böckli, a.g.e, s.426 vd.(N.1573 vd.); Forstmoser, Meier-Hayoz/Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht*, s.689 vd. (N.14 vd.).

29 Kanuni yedek akçelerin ve esas sermayenin yarısının karşılıksız kalması halinde genel kurulun toplantıya çağırılması da (İsv. BK.m. 725 f.1), yönetim kurulunun devredilemez görevlerindedir.

30 Özellikle büyük ortaklıklarda yönetim kurulları gözetim görevlerini büyük ölçüde, oluşturdukları teftiş komisyonları (Audit Committee) aracılığıyla yerine getirmektedirler. Denetçilerle birlikte çalışan bu komisyonların faaliyetlerinin ağırlık kısmını, hukuka uygun bir ortaklık idaresinin, muhasebe organizasyonunun ve bilgi verme yükümlülüğünün yerine getirilmesinin kontrolü oluşturmaktadır. Bu komisyonlar karar alma yetkisine sahip olmayıp, tüm yönetim kurulu üyelerine rapor sunmakla yükümlüdürler.

31 Belirli projelerin yürütülmesinin gözetimi veya bazı konuların araştırılması için Ad hoc komisyonlar oluşturulabilir; örneğin, hukuka aykırı bir durumu araştırmak amacıyla kurulmuş bir hukuk komisyonu gibi.

32 Eski düzenlemeye göre bu devir işleminin doğrudan genel kurul tarafından hazırlanan bir yönetmelik ile ya da sadece bir karar ile gerçekleşmesi mümkündür; Böckli, a.g.e, s.431 vd. (N.1586).

33 Yönetim kurulu bu yetkiyi doğrudan kanundan alamayacağı gibi, yine doğrudan esas sözleşme ile yapılmış bir görev devri de geçerli değildir. Esas sözleşme ile tanınan bu yetkiye dayanılarak devrin gerçekleşmesi için ise, yönetim kurulu tarafından usulüne uygun bir şekilde ve Kanun'da belirtilmiş en az dört noktayı içeren bir kararın verilmesi gerekmektedir (İsv.BK.m.716b f.2 cümle 1). Bu noktalar; ortaklığın idaresi, yerine getirecek makamlar, bunların görev alanları ve bilgi verme hallerine ilişkindir. Bu nitelikte bir kararın bulunmaması devri geçersiz kılar. Ancak bu kararın da mutlaka "teşkilat yönetmeliği" başlığını taşıyan, özel olarak ayrıca düzenlenmiş bir belge şeklinde ortaya konması şart değildir; Böckli, SZW 1993, S. 261,266.

Yönetim kurulu şekil şartına bağlanmış olan bu devri ya belirli kişilere ya da oluşturacağı komisyonlara yapabilir: Görev devrinin kişilere yapılması halinde, bu kişiler ya yönetim kurulunun üyeleri arasından belirlenir (Delegierte) ya da bu iş için üçüncü bir şahıs tayin edilir (Direktoren veya Geschäftsleitung).

İsviçre'de uygulamada özellikle büyük ortaklıklarda rastlanılan şekilde, yönetim kurulunun devrettiği görevler içinde yatırıma gidilmesi, kredi alınması veya verilmesi, bir işletmenin devralınması veya kefalet gibi önem taşıyan konuların onayına sunulmasını şart koşması da mümkündür. Böyle bir düzenleme organizasyonun gerçekleştirilmesinde özen gösterme yükümlülüğünün de bir gereği olabilir³⁴.

Yönetim kurulunun genel kurul tarafından esas sözleşmede kendisine tanınan yetkiye dayanarak görevlerini devretmesi halinde, eski düzenlemede genel hukuk ilkelerine dayanılarak ileri sürülen sorumluluktan muafiyet durumu, yeni düzenleme ile açıkça Kanun'da ifadesini bulmuştur(İsv.BK.m.754 f.2). Buna göre görevlerin yerine getirilmesini başka bir organa³⁵ devreden kişi, bu organın neden olduğu zarardan dolayı ancak bu organın tayini (cura in eligendo), yönlendirilmesi (cura in instruendo) ve gözetiminde (cura in custodiendo) gerekli özeni göstermediği takdirde sorumlu olur.

Sorumluluktan muafiyete ilişkin bu kural, hiç kuşkusuz yönetim kurulunun görevlerini kendi üyeleri arasından seçtiği kişilere veya komisyonlara devretmesi hali için de geçerlidir.

İsv.BK.m.716 f.2 uyarınca, devretmediği sürece ortaklığın idari faaliyetleri yönetim kurulu tarafından yürütülür. Bu hüküm İsviçre Sistemi'nin tekçi³⁶ (monistisch) niteliğini ortaya koymakta ve yönetim kurulunu Alman Hukuku'nun gözetim kurulundan ayırmaktadır. Sadece yetkilendirildiği takdirde yönetim kurulu idareye ilişkin görevlerini başka bir organa devredebilir. Bu imkan dolayısıyla İsviçre Sistemi'nin tekçi bir sistem olduğundan söz edilebilir³⁷.

Ancak anonim ortaklık idaresinin devri mümkün konularda bir veya birden fazla yönetim kurulu üyesine veya yönetim kurulu üyesi olmayan üçüncü kişilere ya da bir komisyona devrine imkan veren İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku'na göre, bu imkan çerçevesinde ve teşebbüsün ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli sistemlerin oluşturulması mümkündür:

Bunlardan bir tanesi ikici sistem (das dualistische System) olan Almanya'daki "gözetim kurulu sistemi"ne (Aufsichtsratssystem) benzer bir şekilde, yönetim kurulu ile

34 Böckli, a.g.e, s. 432 vd. (N. 1590 vd).

35 Bu hükümden "organ" kelimesinin kullanılması şaşırtmamalıdır. Bir organa ait görevlerin devri söz konusu olduğu için, kendilerine görevlerinin devredildiği yönetim kurulunun altında yer alan kişiler işlevsel olarak ortaklığın organı niteliğini kazanmaktadırlar; Böckli, SZW 1993, s.261, 266; von Planta; *Die Haftung des Hauptaktionärs*, s. 18.

36 Von. F. Steiger, a.g.e, s.255.

37 Böckli, a.g.e, s.416 (N.1523 vd.).

ortaklık idaresinin (Geschäftsleitung) farklı kişilerden oluşturulmasıdır. Böylece yönetim kurulu teşkilat yönetmeliği aracılığıyla ortaklık idaresi karşısında gözetim organına benzer bir şekilde faaliyetlere refakat etmek imkanına sahip olur (überwachende Begleitung). İsviçre'deki düzenleme gerçek ikici sistemin sakıncalarını³⁸ taşımayan bir sistem oluşturulmasına imkan verecek şekilde esnektir³⁹.

Bir diğer sistem, görevlerin devredileceği organın başına yönetim kurulu başkanının bizzat kendisinin veya başka bir yönetim kurulu üyesinin getirilmesi ile oluşturulan "Präsidial sistem"dir. Bu sistemde ortaklık idaresi ve onun gözetimi aynı şahısta toplanmaktadır⁴⁰.

Özellikle son 25 yılda Amerika'da sıkça görülen, tek bir organ içinde görev ayrımının yapıldığı "Board sistemi"nde yönetim kurulu, günlük faaliyetleri yürüten içerdeki üyeler (inside directors) grubu ile genelde daha fazla kişiden oluşan dışardaki üyeler (outside directors) grubu şeklinde oluşturulmaktadır. Bu sistemde işlevler yatay bir biçimde dağıtılmıştır (horizontale Zuordnung der Funktionen). Dışarda kalan üyeler de finans komisyonu, kontrol komisyonu gibi çeşitli komisyonlar içinde ortaklık idaresine refakat veya idarenin kararlarına katılım şeklinde değişik görevleri yerine getirmektedirler. Board sisteminin tercih edilmesinin nedeni, ortaklık idaresine yakın olacak şekilde sürekli bir gözetimin sağlanmasıdır. Üst yönetim ve gözetim görevlerinin aynı organ içinde, ancak çıkar çatışmalarına mahal vermemek amacıyla gözetimin dışardaki üyeler tarafından yapılacak şekilde toplanmasıyla, iç ve dış üyelerin verimli bir şekilde ortak çalışması sağlanmaktadır.

İsviçre'deki yönetim kuruluna ilişkin hükümler "Board sistemi" yönünde pragmatik çözümler oluşturulması için elverişli bir zemine sahiptir. Buna göre yürütüm ve gözetim işlevleri farklı idare komisyonlarına verilebilir. Sürekli olarak refakat etme imkanı dolayısıyla, tamamen birbirinden ayrılmış olan organlar aracılığıyla faaliyetlerin yürütüldüğü ve bunun gözetiminin yapıldığı sistemlerde eksik olan, sürekli yanında olma (Dabeisein) ve yapılan işlemleri takip etme bu sistemde doğrudan bilgi alma imkanı ile giderilmektedir⁴¹.

38 Birbirinden kesin olarak ayrılmış iki organ tarafından ortaklığın idaresi ve onun gözetiminin yerine getirildiği ikici sistemin temelinde yatan düşünce, bir kimsenin kendi kendisini gözetim altında tutamayacağı, diğer bir ifade ile yönetim ile bunun gözetiminin birbiri ile bağdaşamayacağıdır. Tekçi sistemin bu olumsuz yönüne karşılık, ikici sistemin sakıncası ise sürekli ve yerinde olmayan (ohne Dabeisein) bir gözetim amacının gerçekleşmesinin zorluğudur.

39 "Offenes System", bkz. Böckli, a.g.e, s.433 vd.(N.1593 vd.); Forstmoser, Meier-Hayoz/Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht*, s.324 vd.(N.10 vd.); karşı. Stöckli, AJP 1994, s.581, 584 vd.

40 Böckli, SZW 1993, s.261,266.

41 Böckli, a.g.e, s.477 vd. (N.1758).

VII. Bir Organın Diğerinin Görev Alanına Müdahalesi

1. Genel Olarak

Kuvvetler ayrılığı temeline dayalı bu düzenleme karşısında, bir organın diğerinin yetki alanına müdahale etmesi, ancak çok istisnai ve belirli şartların gerçekleşmesi halinde mümkündür.

Yönetim kurulunun denetçiler ve onların görevlerini etkilemesi mümkün olmadığı gibi, genel kurul da denetçilerin görevlerini artırabilir, ancak sınırlama yoluna gidemez. Buna karşılık denetçilere ne esas sözleşme ne de genel kurul kararı ile yönetim kurulunun görev alanına giren konuların devri mümkündür. Aynı şekilde denetçilerin bağımsızlığına zarar verecek görevler de denetçilere devredilemez (İsv.BK.m.731 f.1).

Genel kurul ile yönetim kurulu arasındaki ilişkiye gelince, yeni düzenleme yönetim kuruluna ne üst ne de alt bir organa devredilebilecek bir yetki ve görev alanı tanıyarak (İsv.BK.m.716a f.1), yönetim kurulunun genel kuruldan da bağımsızlığını açıkça ortaya koymaktadır.

Aynı şekilde üst organ olan genel kurulun görev alanına ne denetçiler ne de yönetim kurulu müdahale edebilir.

2. Genel Kurulun Yönetim Kurulunun Görev Alanına Müdahale İmkânı

Burada araştırılan, organlar arasındaki yetki dağılımına ilişkin açık düzenlemeye rağmen genel kurulun yönetimin organizasyonu konusunda esas sözleşmede düzenlemeler yapıp yapamayacağı ve yönetim kurulunun görev ve yetki alanına giren bir konuda karar alıp alamayacağıdır.

a) Ortaklık İdaresinin Organizasyonu

İsviçre Borçlar Kanunu'nun 716a maddesinin 1.fıkrasının 2.bendinde "organizasyonun belirlenmesi" yönetim kurulunun devredilemez ve devralınamaz görevi olarak belirtilmiştir. Bu görev sadece yönetim kurulunun kendisinin ve görevlerini devrettiği kişilerin organizasyonunu kapsamaktadır'. Yönetim Kurulunun kendisi bu görevi başka bir

42 Forstmoser, Meier-Hayoz/Nobel, Schweizerisches Aktienrecht, s.340 (N.34); Ehrat bu yetkinin sadece görevlerin devri halindeki organizasyona ilişkin olduğunu ileri sürmektedir, AJP 1992, s.789, 791 dn.33.

43 Yönetim kurulunun kendi organizasyonunun genel kurul tarafından yapıp yapılamayacağı, örneğin genel kurulun yönetim kurulu içinde bazı üyeleri belirli işlerle görevlendirip görevlendiremeyeceği sorusu karşısında Forstmoser, Kanun'un 712. maddesinin 2.fıkrasında açıkça, yönetim kurulu başkanının seçiminin esas sözleşme ile genel kurula bırakılabileceğinin öngörüldüğünü, bunun dışında ise başka bir düzenleme bulunmadığına göre bu konuda sadece yönetim kurulunun yetkili olduğunun kabul edileceğini ileri sürmektedir. Forstmoser'e göre, tersine bir durum İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda yapılan düzenlemenin dayandığı "görev ayrılığı ilkesi"ne aykırılık oluşturur. Ayrıca yabancı bir organ tarafından gerçekleştirilmiş bir organizasyon ile faaliyette bulunma da yönetim kurulu üyelerinin şahsi sorumluluğu ile bağdaşmaz, Meier-Hayoz/Nobel, Schweizerisches Aktienrecht, s.323; aynı yazar, SZW 1994, s.169,174.

organa devredemeyeceği gibi, genel kurul da bu konuda herhangi bir müdahalede bulunamaz.

Dolayısıyla yönetim kurulu toplantılarına ilişkin yıllık asgari sayı, toplantılara davet şekli, toplantı ve karar yetersayıları gibi konuların esas sözleşmede düzenlenmesi mümkün olmayacaktır⁴⁴.

Ancak yönetim kurulunun idare işlerinin bir kısmını veya tamamını (devredilemez olanlar hariç) devredebilmesi için, onun bu konuda genel kurul tarafından esas sözleşme ile yetkilendirilmesi gerekmektedir (İsv.BK.m.716b f.1). Böylece genel kurulesas sözleşmede devre ilişkin herhangi bir düzenlemeden kaçınarak, yönetim kurulunun idareye ilişkin faaliyetlerinin devrini yasaklayıp, bu faaliyetlerin bizzat yönetim kurulu üyeleri tarafından hep birlikte yerine getirilmesini sağlayabilir (İsv.BK.m.716b f.3). Genel kurul idare işlerinin devri konusunda da sınırlamalar getirebilir, örneğin devrin sadece murahhas üyelere yapılabileceğini ya da sadece bazı işlerin devredilebileceğini öngörebilir.

Bunun dışında yönetim kurulu başkanının seçimi, sahip olduğu mevkiin özelliği dolayısıyla esas sözleşme ile genel kurula verilebilir (İsv.BK.m.712 f.2). Aynı şekilde genel kurulun esas sözleşme ile yönetim kurulu başkanının oyunun üstünlüğünü engelleme imkanı mevcuttur (İsv.BK.m.713 f.1).

Genel kurulun sözü edilen bu yetkilerle dolaylı da olsa, yönetim kurulunun organizasyon konusundaki kararlarına müdahale etmesi mümkündür.

Bunlar dışında, ihtiyari organların tayini ile onların görevlerinin ve çalışma şekillerinin, teşkilat yönetmeliğinde (Organisationsreglement) düzenlenmek şartıyla, belirlenmesi tamamıyla yönetim kurulunun görev alanına girmektedir. Diğer bir ifade ile, genel kurul tarafından idare işlerinin görülmesi ile ilgili olarak yönetim kurulu dışında başka organların veya kişilerin tayinine ilişkin düzenlemeler veya alınan kararlar geçerli olmayacaktır⁴⁵. Aynı sonuç bir konzern idaresinin (Konzernleitung) öngörülmesi hali için de geçerlidir.

b) Üstyönetim (Oberleitung) Yetkisi

Yönetim kurulunun münhasır yetkilerinden biri olan, ortaklığın üstyönetimine dahil stratejik kararlar konusunda da genel kurulun belirli bir ölçüde müdahale imkanı bulunmaktadır.

Genel kurul esas sözleşmede ortaklığın işletme konusunun çerçevesini dar bir biçimde belirleyerek, temel bir takım idari kararların alınmasını kendi yetki alanı içinde

44 Böckli, ZBJV 129 (1993), s.475,483 vd.; Forstmoser, SZW 1994, s.169,174; karşı görüş için bkz. Ehrat, AJP 1992, s.789, 791.

45 Böckli, a.g.e, s.432 (N.1588 vd.).

tutabilir, şöyleki her yeni bir faaliyet esas sözleşme değişikliğini gerekli kılar. Çünkü yönetim kurulu ortaklığın iktisadi politikasına ilişkin bir kararı, eğer bu karar fiilen ortaklığın işletme konusunun değiştirilmesi anlamına geliyorsa, genel kurula, onun tarafından karar verilmek üzere sunmak zorundadır⁴⁶.

Bunun dışında genel kurul, yönetim kurulu üyelerini tayin ve azil yetkisi dolayısıyla her zaman dolaylı da olsa ortaklık idaresi üzerinde etkin olabilir (İsv.BK.m.698 f.2 b.2,705 f.1).

c) Yönetim Kurulu Görevlerinin Genel Kurula Devredilmezliği

Yönetim kurulu esas sözleşme ile kendisine tanınan, idare işlerinin bir kısmı veya tamamını üçüncü bir şahsa devretme yetkisine dayanarak bu devretme işlemi sadece alta doğru yapabilir. Diğer bir ifade ile bu işlerin genel kurula devri söz konusu olamaz. Çünkü yönetim kurulu devrettiği kişilerin seçiminde, yönlendirilmesinde ve gözetiminde gerekli özeni göstermekle yükümlüdür (İsv.BK.m.754 f.2). Bu yükümlülüğün genel kurul ve pay bedelinin ödenmesi (İsv.BK.m.680 f.1) dışında hiç bir borcu bulunmayan pay sahipleri karşısında yerine getirilmesi mümkün değildir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, yönetim kurulu İsviçre Borçlar Kanunu'nun 716b maddesi anlamında yetki devrini, ancak sadece kendisi tarafından düzenlenmesi hukuken mümkün olan teşkilat yönetmeliği uyarınca yapabilir. Yönetim kurulu bu yönetmelik çerçevesinde, idari faaliyetlerin nasıl yerine getirileceği, görev alanlarının sınırları ve bilgi verme yükümlülüğü gibi konuları düzenleyerek, kişilerin kendilerinin yetkili kıldıkları konularda ne şekilde hareket edeceklerini belirlemektedir. Yönetim kurulunun böyle bir organizasyon yetkisi ile genel kurulun niteliğinin bağdaşması mümkün değildir⁴⁷.

Yönetim kurulu kendi görev ve yetki alanına giren bir konuda genel kurulun görüşünü almak isteyebilir. Özellikle önem taşıyan olağan dışı kararların alınmasında genel kurula da danışılması yönetim kurulunun özen gösterme yükümlülüğünün bir gereği olabilir. Bu durumda genel kurulun görüşü sadece tavsiye niteliğindedir ve yönetim kurulu nu bağlamayacağı gibi, onun sorumluluğunu da ortadan kaldırmaz⁴⁸.

*Forstmoser*⁴⁹ yönetim kurulunun işlemi karşısında, bu işlemi onaylayan pay sahibinin "rıza hukuka aykırılığı kaldırır" (volenti non fit iniuria)^{50,51} kuralı gereğince tazminat talep edemeyeceğini, ancak bunun için onun yeterince bilgilendirilmiş olması ge-

46 BGE 100 II 384 vd.

47 Forstmoser, SZW 1994, s.169,172.

48 Forstmoser, SZW 1994, s.169, 173 ve 176; karşı. Müller, AJP 1992, s.784, 786 vd.

49 SZW 1994, s.169, 173 dn.21.

50 Creifelds, Rechtswörterbuch.

51 Bir kimsenin kendisine zarar veren fiile rıza göstermesi bu fiilin hukuka aykırı sayılmasına engel oluşturur; Oğuzman/Öz, Borçlar Hukuku - Genel Hükümler-, s.478 vd.; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, Borçlar Hukuku - Genel Hükümler, s.489 vd.

rektiğini belirtmektedir. Buna karşılık *Forstmoser*, aynı durumun yeni düzenleme karşısında ortaklığın kendisi için geçerli olmadığını, kendisinin daha önceleri ileri sürdüğü, zararın organ üyelerinin genel kurul kararını yerine getirmeleri dolayısıyla ortaya çıkmasında ortaklığın tazminat talep hakkı bulunmadığı yönündeki görüşünün de artık savunulamayacağını ifade etmektedir. Çünkü emredici olarak getirilen, yetki ve sorumluluk konusundaki yeni düzenleme karşısında, yönetim kurulu kendi yetki alanına giren bir konuda genel kurulun görüşüne dayanarak sorumluluktan kurtulamaz. Bu hem ortaklık hem de üçüncü kişilere karşı olan sorumluluk için söz konusudur.

d) Genel Kurulun Yönetim Kurulunun Yetki Alanına Giren Bir Konuda Karar Alması (Usurpation)

Bundan kastedilen, genel kurulun yönetim kurulunun "devredilemez" ve "devralınamaz" görevleri arasında yer alan bir konuda, yönetim kurulu tarafından bir talep olmadan kendiliğinden karar almasıdır. Bu durum ancak, paylarının nominal değeri toplam bir milyon Frank'ı bulan pay sahiplerinin bu konunun görüşülmesini istemeleri halinde (İsv.BK.m.699 f.3) ya da çağrısız yapılan genel kurul toplantısında (İsv. BK.m.701) söz konusu olabilir.

Böyle bir karar anonim ortaklığın temel yapısına aykırılık oluşturduğu için geçersizdir (İsv.BK.m.706b). Organlararası "işbölümü, görev ayrılığı ilkesi"nin geçerli olduğu ve birinin diğerinin görev alanına doğrudan müdahalesinin kural olarak mümkün bulunmadığı bu ortaklık türünde, genel kurulun yönetim kurulunun münhasır yetkisinde olan bir konuda bir istek olmadan karar alması doğrudan onun yetki alanına bir müdahale oluşturur⁵².

VIII. Sonuç

İsviçre'de yapılan yeni düzenleme ile yönetim kurulunun münhasır yetkilerinin nelerden oluştuğu sınırlı olmamakla beraber, Kanun'da açıkça sayılmakla ve bunların sadece "devredilemez" değil aynı zamanda "devralınamaz" olduğu belirtilmekle iki sonuç ortaya çıkmıştır:

Bunlardan birincisi, eskiden farklı görüşlere neden olan, yönetim kurulu tarafından hangi görevlerin devrinin mümkün olduğu sorusunun büyük ölçüde cevaplanmış, ikincisi ise yine eskiden tartışma konusu yapılan, organlar arası "üstünlük ilkesi" mi yoksa "işbölümü ilkesi"nin mi geçerli olduğu sorusunun "işbölümü ilkesi" lehine çözüme kavuşmuş olmasıdır.

52 Müller, AJP 1992, s.784, 787.

Kısaltmalar

- AJP : Aktuelle Juristische Praxis
Art. : Artikel
Batider : Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz. : Bakınız
BGE : Entscheidungen des Schweizerischen Bundesgerichtes
c. : Cilt
dn. : Dipnot
f. : Fıkra
İsv.BK : İsviçre Borçlar Kanunu
İsv.EBK : İsviçre Eski Borçlar Kanunu
karş. : Karşılaştırınız
Komm. : Kommentar
m. : Madde
N. : No
s. : Sayfa
SZW : Schweizerische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht
TTK. : Türk Ticaret Kanunu
vd. : ve devamı
Vorb. : Vorbemerkungen
ZBJV : Zeitschrift des Bernischen Juristenvereins

Yararlanılan Kaynaklar

- Arslan, İbrahim : Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Sınırlandırılması, Konya 1994.
Arslanlı, Halil : Anonim Şirketler II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul 1960.

- Böckli, Peter : Das neue Aktienrecht, Zürich 1992.
- Böckli, Peter : Neuerungen im Verantwortlichkeitsbereich für den Verwaltungsrat, SZW 1993, s.261-279.
- Böckli, Peter : Aktionärbindungsverträge, Vinkulierung und statutarische Vorkaufsrechte unter neuem Aktienrecht, ZBJV 129 (1993), s.475-506.
- Bürgi, Wolfhart : Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, V. Band:Obligationenrecht,5.Teil: Die Aktiengesellschaft, b/2: Art.698-738, Zürich 1969.
- Creifelds, Carl : Rechtswörterbuch, 13.Auflage, München 1996.
- Ehrat, Felix R. : Mehr Klarheit für den Verwaltungsrat, AJP 1992, s.789-795.
- Forstmoser, Peter : Eingriffe der Generalversammlung in den Kompetenzbereich des Verwaltungsrates - Möglichkeiten und Grenzen, SZW 1994, s.169-177.
- Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel : Schweizerisches Aktienrecht, Bern 1996.
- Handschin, Lukas : Der Konzern im geltenden schweizerischen Privatrecht, Zürich 1994.
- Hueck, Götz : Gesellschaftsrecht, 19. Auflage, München 1991.
- İmregün, Oğuz : Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İstanbul 1989.
- İmregün Oğuz : Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Pay Sahiplerinin İptal Davası Açma Hakkı, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan, s.127-137.
- Karayalçın, Yaşar : İsviçre Borçlar Kanunu'nda Anonim Şirketler Hukuku Alanında Yapılan Değişiklikler, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt XVII, Sayı 1, s.1-48.

- Meier-Hayoz/Forstmoser : Grundriss des schweizerischen Gesellschaftsrechts, Bern 1993.
- Müller, Marie-Therese : Unübertragbare und unentziehbare Verwaltungsratskompetenzen und deren Delegation an die Generalversammlung, AJP 1992, s.784-788.
- Oğuzman/Öz : Borçlar Hukuku -Genel Hükümler- İstanbul 1995.
- von Planta, Andreas : Die Haftung des Hauptaktionärs, Basel und Frankfurt am Main 1981.
- Poroy/Tekinalp/Çamoğlu : Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, 6. Bası, İstanbul 1995.
- von Steiger, F. : İsviçrede Anonim Şirketler Hukuku, Çev. Tahir Çağa, İstanbul 1968.
- Stöckli, Jean-Fritz : Unübertragbare Aufgaben des Verwaltungsrates, AJP 1994, s.581-587.
- Tekil, Fahiman : Anonim Şirketler Hukuku, İstanbul 1993.
- Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop : Tekinay Borçlar Hukuku - Genel Hükümler-7.Baskı, İstanbul 1993.
- Ünal, Mustafa : Anonim Ortaklıklarda Yönetim ve Yönetim Görevlerinin Murahhaslara Bırakılması, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt XI, Sayı 3, s.49-89.